

KÜTAHYA DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ

T.C.
KÜTAHYA DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ

BOLOGNA BİLGİ PAKETİ HAZIRLAMA DOSYASI

(KAP ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA AKADEMİK AÇIKLAMALAR VE ÖRNEKLER)

KÜTAHYA 2025

İÇİNDEKİLER

AMAÇ	3
GİRİŞ	3
TÜRKİYE YETERLİKLER ÇERÇEVESİ	5
Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) Seviyeleri	6
Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) Seviye Tanımlayıcıları	7
TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİKLER ÇERÇEVESİ	10
PROGRAMIN AMACI	15
PROGRAM ÇIKTILARININ/YETERLİKLERİNİN YAZILMASI	15
DERSİN DETAYLARI	18
AKTS, ETKİNLİK / İŞ YÜKÜ	20
DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI	21
ÖĞRETİM ELEMANI DÖNEM DEĞERLENDİRME RAPORU	24
PROGRAM BİLGİ PAKETİ	25
Amaçlar, Hedefler	25
Program Hakkında	25
Program İçeriği	25
Tarihçe	25
Kazanılan Derece	25
Kabul Koşulları	25
Üst Kademeye Geçiş	25
Mezuniyet Koşulları	26
Mezun İstihdam Olanakları	26
Ölçme ve Değerlendirme	26
Program Profili	26
Program Yetkilileri	26
Önceki Öğrenmenin Tanınması	27
Yeterlilik Koşulları ve Kuralları	27
YARARLANILAN KAYNAKLAR	29

AMAÇ

Bu rehberin amacı; Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde Bologna sürecine uyum çalışmaları kapsamında eğitim-öğretim veren tüm birimlerin program amaç ve yeterliklerine ulaşabilmesi için Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) ve Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) ile uyumlu olacak şekilde:

- Program amacının ve çıktılarının yazılması,
- Dersin öğrenme çıktılarının yazılması,
- Dersin hedeflerine ulaşabilmek için gereken iş yükünü belirleme ve dersin AKTS kredisini hesaplama,
- Ders öğrenme çıktıları ile program çıktılarının ilişkilendirilmesi,
- Dersin Detaylarına ilişkin bilgilerin ve Program Bilgi Paketinde yer alan başlıkların doldurulması ve
- Öğretim Elemanı Dönem Değerlendirme Raporunun yazılması

konusunda öğretim elemanlarına rehber olmaktır.

GİRİŞ

Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA), gelecekte ihtiyaç duyulacak nitelikli iş gücü ve birey profilini oluşturmak amacıyla, Avrupa Birliği içindeki birlik ve çeşitlilik arasındaki dengeyi sağlamak üzere kurulmuştur. Amaç, yükseköğretim sistemlerinin özgün yapıları korunarak karşılaştırılabilir ve birbirleriyle uyumlu hale getirilmesidir. Böylece, farklı ülkeler ya da yükseköğretim sistemleri arasında geçişlerin kolaylaştırılması ve bu sayede öğrenciler ile akademik personelin hareketliliği ve istihdam olanaklarının artırılması hedeflenmektedir. Böylece 2010 yılına kadar Avrupa Yükseköğretim Alanı (European Higher Education Area, EHEA) yaratmayı hedefleyen bir reform süreci olan Bologna Süreci başlamış; 1999 yılında yayımlanan Bologna Bildirisi ile sürecin temel hedefleri şu şekilde belirlenmiştir:

1. Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi),
2. Yükseköğretimde Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek,

3. Avrupa Kredi Transfer Sistemini (*European Credit Transfer System, ECTS*) uygulamak,
4. Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak,
5. Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak ve
6. Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek.

2001 yılında Türkiye'nin de aralarında olduğu üç yeni ülkenin katılımıyla, sürece üç hedef daha eklenmiştir:

7. Yaşam boyu öğrenimin teşvik edilmesi,
8. Öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece aktif katılımının sağlanması ve
9. Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın cazip hale getirilmesi.

2003'te Berlin'de toplanan Bologna Süreci'ne, "Avrupa Araştırma Alanı (*European Research Area, ERA*) ile Avrupa Yükseköğretim Alanı (*EHEA*) arasında bir sinerji kurmak ve Doktora çalışmaları" konulu 10'uncu hedef eklenmiştir.

Ülkemizin de Bologna Sürecinin bir parçası olması nedeniyle; bilimsel araştırma ve topluma hizmet sorumluluğuyla çeşitli alanlarda mesleki yeterliklere sahip bireyler yetiştiren eğitim ağırlıklı bir üniversite olma misyonu ve alanında tercih edilen, girişimci, mesleki bilgi ve becerilere sahip mezunlar yetiştirme vizyonunu gerçekleştirmek üzere ulusal ve uluslararası boyutta önemli bir yer edinmek isteyen bir yükseköğretim kurumu olan Üniversitemizin kalite yönetiminde sürekliliği sağlamak önemli görülmektedir. Bu bağlamda, kurumumuzda yürütülen eğitim-öğretim hizmetlerinin niteliğini artırmaya da katkı sağlayacağı düşünülmektedir, ders bilgi paketlerinin daha nitelikli şekilde hazırlanmasına yönelik bilgiler sunmak amacıyla Bologna Bilgi Paketi Hazırlama Dosyası hazırlanmıştır.

Bologna Uyum Süreci kapsamında, üniversitemizde eğitim-öğretim hizmeti veren tüm programlar, üniversitenin misyon, vizyon ve hedefleri doğrultusunda, iç ve dış paydaşların görüşlerini dikkate alarak, hedeflenen mezun profilini yansıtan program tanımlarını, programın amacı, yeterlikleri ve program kapsamında sunulan derslerin öğrenme çıktılarını belirleyerek, sistematik olarak gözden geçirir ve güncellerler. Yapılan çalışmalarda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) ve Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'nin (TYYÇ) boyutları dikkate alınır. Bu kapsamda yapılması gereken çalışmalar aşağıda kısaca sıralanmıştır:

- Program bilgileri, ilgili programın mezunlarının sahip olması istenen bilgi, beceri ve yetkinlikler doğrultusunda verilen alt başlıklarda Türkçe ve İngilizce olarak ifade edilir.
- Her anabilim/anasanat dalı/program için Türkiye Yeterlikler Çerçevesi ile uyumlu program çıktıları/yeterlilikleri belirlenir.
- Belirlenen program çıktılarına ulaşmak için hangi derslerin açılması gerektiğine karar verilir.
- Açılan her ders için bilgi paketi oluşturulur ve dersin sorumlu öğretim elemanı yarıyıl başlarında derse ilişkin bilgileri Öğrenci Bilgi Sistemine girer; varsa gerekli değişiklik ve güncellemeleri yapar.
- Programda yer alan her ders için program çıktıları ile uyumlu öğrenme çıktıları belirlenir.
- Program çıktıları ile dersin öğrenme çıktıları ilişkilendirilir.
- Dersin 14 haftalık öğretim planı hazırlanarak, öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için gerekli iş yükü ve AKTS hesaplamaları yapılır.

Bu raporda öncelikle program amacı ve çıktılarına kılavuzluk eden Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ve Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi hakkında bilgi verilmiş; sonraki bölümlerde ise BİDR farkındalık eğitimleri ve anketlerinin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda akademik içerik ağırlıklı olarak Bologna Bilgi Paketinde yer alan başlıklarla ilgili bilgiye ve paket doldurulurken dikkat edilmesi gereken hususlara örneklerle yer verilmiştir.

TÜRKİYE YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ

Ülkemizde, toplumun ve çalışma yaşamının gereksinimleri doğrultusunda düzenlenen diploma, sertifika, belge gibi çeşitli yeterliliklerin doğru biçimde anlaşılmasını, ulusal ve uluslararası düzeyde karşılaştırılabilirliğini ve taşınabilirliğini sağlamak amacıyla Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) geliştirilmiştir. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu olacak şekilde yapılandırılan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), ülkemizde eğitim ve öğretim sistemi kapsamında farklı öğrenme ortamlarında (mesleki, genel ve akademik öğretim programları ve diğer öğrenme yolları) ve çeşitli düzeylerde (ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim) edinilen kalite güvencesi sağlanmış tüm yeterlilikleri gösteren ulusal bir yeterlilik çerçevesidir.

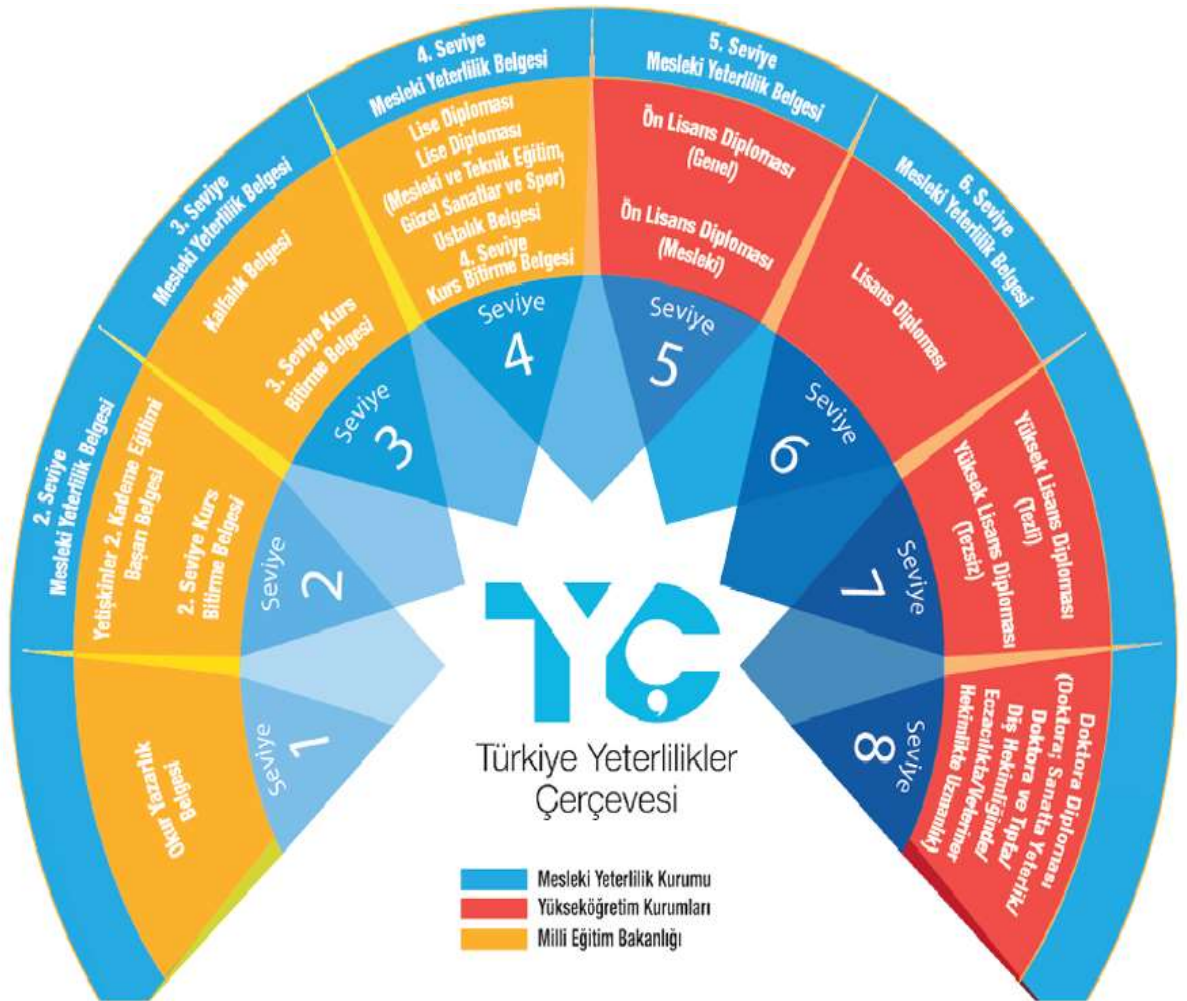
TYÇ Yönetmeliğinde (madde 3/m) yeterlik kavramı “Sorumlu kurum tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli ölçütlere göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlik kazandırma sürecinin sonunda tanınması halinde elde edilen resmî belge” şeklinde tanımlanmıştır (Resmi

Gazete, 2015). İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kapsamında düzenlenen diplomalar, çıraklık eğitimi kapsamında verilen Kalfalık ve Ustalık Belgesi ya da Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından düzenlenen Mesleki Yeterlilik Belgeleri yeterliliklere örnek olarak verilebilir.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) Seviyeleri

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi bilgi, beceri ve yetkinliklerle tanımlanmış sekiz seviye, seviye tanımlayıcıları ve yeterlilik türlerinden oluşmaktadır. Seviyeler 1’den 8’e kadar kolaydan zora, basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmış, seviye tanımlayıcıları olarak ifade edilen öğrenme kazanımlarıyla tanımlanmış ve yeterlilik türleriyle desteklenmiştir. Yeterlilik türleri, ortak niteliklere sahip ve aynı seviyede yer alan yeterliliklerin sistematik biçimde sınıflandırılmasına olanak tanır. TYÇ seviyeleri, yeterlik türleri, ilgili kurumlar ve kazanılan yeterlikler aşağıda yer alan TYÇ Diyagramında görülebilir.

Şekil 1: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Seviyeler ve Yeterlilik Türleri Diyagramı

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) Seviye Tanımlayıcıları

Seviye tanımlayıcısı, sekiz seviyenin her birini bilgi, beceri ve yetkinlikler bakımından tanımlayarak, yeterliklerin seviyesini belirlemek amacıyla kullanılan, öğrenme kazanımlarına ilişkin tanımlar dizisidir. TYÇ seviyeleri belirli bir öğrenme alanı gözetilmeksizin tanımlanmış olup, aynı seviyede bulunan ortak, asgari öğrenme kazanımlarını gösterir. Tablo 1’de TYÇ seviye tanımlayıcıları yer almaktadır.

Tablo 1: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Seviye Tanımlayıcıları

BİLGİ TYÇ kapsamında "bilgi"; bir çalışma veya öğrenme alanı ile ilgili gerçeklerin, ilkelerin, teorilerin ve uygulamaların anlaşılmasını içeren kuramsal ve/veya olgusal bilgi olarak tanımlanmıştır. BECERİ TYÇ kapsamında "beceri"; bir çalışma veya öğrenme alanında edinilen mantıksal, sezgisel ve yaratıcı düşünme ile el becerisi, yöntem, materyal, araç ve gereçleri kullanabilmeyi gerektiren "bilgiyi kullanma" ve "problem çözme" olarak tanımlanmıştır. YETKİNLİK TYÇ kapsamında "yetkinlik"; bilgi ve becerilerin bir çalışma veya öğrenme ortamında sorumluluk alarak ve/veya özerk çalışma göstererek kullanılması, öğrenme gereksinimlerinin belirlenmesi ve karşılanması, toplumsal ve etik meselelerin ve sorumlulukların dikkate alınması olarak tanımlanmıştır.		
5. SEVİYE	BİLGİ	Bir iş veya öğrenme alanının sınırlarının farkında olarak, bu alana özgü, kapsamlı, kuramsal ve olgusal bilgilere sahip olma
	BECERİ	Sınırları belirlenmiş soyut ve somut sorunlara yaratıcı çözümler geliştirmede gerekli, kapsamlı, bilişsel ve uygulamalı becerilere sahip olma

	YETKİNLİK	Öngörülemeyen değişikliklerin olduğu ortamlarda yönetim ve gözetim görevi yapma Kendisinin ve başkalarının başarımlarını değerlendirme ve geliştirme Projelerin yönetimi dâhil iş veya öğrenme ortamlarında işleme dair etkileşimde bulunma Bir iş veya öğrenme alanına yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımının kapsamına ve bu kapsamın örgün ve yaygın eğitim ile serbest öğrenme yollarıyla ilişkisi konusunda genel farkındalığa sahip olma Bir iş veya öğrenme alanındaki bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile toplumsal ve etik meseleler ve sorumluluklar ilişkisinin farkında olma
6. SEVİYE	BİLGİ	Bir iş veya öğrenme alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahip olma
	BECERİ	Uzmanlık gerektiren bir iş veya öğrenme alanında, karmaşık ve öngörülemeyen sorunları çözmek için gerekli, uzmanlık ve yenilik niteliği gösteren ileri düzeyde becerilere sahip olma
	YETKİNLİK	Öngörülemeyen iş veya öğrenme ortamlarında sorumluluk alarak karar verme ve bu ortamlarda karmaşık teknik veya meslekî faaliyet veya projeleri yönetme Kişilerin ve grupların meslekî gelişiminin yönetiminde sorumluluk alma Bir iş veya öğrenme alanına yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımının kavramları, politikaları, araçlarının uygulaması ve bunların örgün ve yaygın eğitim ile serbest öğrenme yollarıyla ilişkisi konusunda deneyim sahibi olma Bir iş veya öğrenme değerlendirmesinde bulunurken toplumsal ve etik değerlerin farkında olma
7. SEVİYE	BİLGİ	Bir iş veya öğrenme alanında, özgün fikirlerin ve/veya araştırmanın temelini oluşturan ve bir kısmı en ileri düzeydeki ihtisas bilgisine sahip olma Alanındaki ve alanının ilişkili olduğu değişik alanların arayüzündeki bilgi meselelerinde sorgulayıcı yaklaşıma sahip olma
	BECERİ	Bir iş veya öğrenme alanında yeni bilgi ve yöntemleri geliştirmek ve farklı alanlardan bilgiyi bütünleştirmek için yürütülen araştırma ve/veya yenilik faaliyetlerinde sorun çözmede ileri düzeyde beceriye sahip olma İleri araştırma işlemlerinin kavranılması, tasarlanması, uygulanması ve uyarlanması yapma becerisine ekip üyesi veya kısmen özerk olarak sahip olma
	YETKİNLİK	Öngörülemeyen, karmaşık ve yeni stratejik yaklaşımlar gerektiren iş veya öğrenme ortamlarını yönetme ve dönüştürme Karmaşık bir ortamda değişimi yönetme tecrübesine sahip olma Meslekî bilgi ve uygulamaya katkı yapmak ve/veya takımların stratejik başarımlarını değerlendirme için sorumluluk alma Bir iş veya öğrenme alanına ve alanlar arasındaki arayüz bilgisine yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımının kavram, politika, araçlar

		ve uygulaması ve bunların örgün ve yaygın eğitim ile serbest öğrenme yollarıyla ilişkisi konusunda liderlik yapma Bir iş veya öğrenme alanında, toplumsal ve etik meseleleri ve sorumlulukları dikkate alarak bilgiyi bütünleştirme ve yargıda bulunma
8. SEVİYE	BİLGİ	Bir iş veya öğrenme alanındaki kuram, uygulama, yöntem ve tekniklerin en ileri düzeydeki sistematik bilgisine ve sorgulayıcı analiz yapacak kapasiteye sahip olma Bir iş veya öğrenme alanıyla ilişkili olarak farklı iş veya öğrenme alanlarında en ileri düzeydeki arayüz bilgisine sahip olma
	BECERİ	Bir iş veya öğrenme alanındaki en ileri düzeydeki araştırma ve/veya yenilikte kritik sorunları çözmek, mevcut bilgiyi veya meslekî uygulamayı genişletmek ve yeniden tanımlamak için sentez ve değerlendirmeyi de kapsayan en ileri düzeydeki bilgi, yöntem ve teknikleri kullanmayı gerektiren uzmanlaşmış becerilere sahip olma İleri araştırma süreçlerinin kavranılması, tasarlanması, uygulanması ve uyarlanması yapma becerisine özerk olarak sahip olma Alanında ortaya çıkan, farklı alanlardaki yöntem ve yaklaşımların kullanımını da gerektiren yeni ve karmaşık sorunları çözme becerisine sahip olma
	YETKİNLİK	Güçlü bir yetkinlik, yenilik, özerklik, bilimsel ve meslekî tutarlılığa sahip olma ve araştırma dâhil iş veya öğrenme ortamlarındaki en ileri seviyedeki yeni fikirlerin ve süreçlerin geliştirilmesinde yetkin olduğunu gösterme Bir iş veya öğrenme alanındaki mevcut bilgi veya meslekî uygulamanın yeniden tanımlanmasına veya genişletilmesine imkân veren yeni ve özgün yaklaşımların geliştirilmesinde liderlik yapma Bir iş veya öğrenme alanına ve alanlar arasındaki arayüz bilgisine yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımının öngörülme, karmaşık ve yenilik gerektiren ortamlarda geliştirilmesine, örgün ve yaygın eğitim ile serbest öğrenme yollarıyla desteklenmesine ilişkin konularda özgün politika ve uygulamalar geliştirme Bir iş veya öğrenme alanında, toplumsal ve etik meseleleri ve sorumlulukları dikkate alarak yeni bilgi üretme

(Türkiye Yeterlikler Çerçevesi, 2015)

Türkiye Yeterlikler Çerçevesi kapsamında, yükseköğretim düzeyinde sahip olunması gereken bilgi türleri aşağıda tanımlanmıştır:

Kuramsal Bilgi: Bir problemin çözümüne ya da bir görevin yerine getirilmesine yönelik olarak gerekli olan somut ve soyut kurallar bütününe dair yapılandırılmış bilgidir. Kuramsal bilgi, uygulamadaki olayların analizinde genel bir yöntem sunar, olgular arasında ilişki kurarak bütünlük sağlar ve rasyonel karar alma süreçlerine rehberlik eder. Kuramsal bilgiyle ilişkili olarak, bir sorunun çözümüne yönelik adımları kapsayan sıralı ve bütünsel bilgi de işlemsel bilgi olarak adlandırılır.

Olgusal Bilgi: Belirli bir disipline ait olguların, kavramların ve temel ilkelerin ne olduğuna ilişkin bilgi düzeyidir. Bu tür bilgi, nesnel verilerden elde edilir.

Metodolojik Bilgi: Bilimsel gerçeklere ulaşmak amacıyla kullanılan yöntem, uygulamalar ve deneyimlerden elde edilen sonuçlara dayalı olarak geliştirilmiş bilgi türüdür.

İhtisas Bilgisi: Bir disiplinle ilgili tüm bilgi türlerini içeren kapsamlı ve derinlemesine bilgi bütünüdür.

Arayüz Bilgisi: İki ya da daha fazla disiplinin etkileşim kurmasını mümkün kılan ve sorunların çözümünde kullanılan kapsamlı bilgi türüdür.

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİKLER ÇERÇEVESİ

Türkiye’de Bologna Süreci kapsamındaki çalışmalar Yükseköğretim Kurulu (YÖK) sorumluluğundadır. Bu doğrultuda, ülkemizde yükseköğretim için Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) hazırlanmıştır. Tablo 2’de Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) kapsamında yükseköğretim yeterliklerine yer verilmiştir.

Tablo 2: TYYÇ Kapsamında Yükseköğretim Yeterlikleri

TYÇÇ Seviyeleri	Kazanılan Yeterlik	Süre (Yıl)	Toplam AKTS (Yıl x 60)
8. Düzey Doktora	Doktora Diploması	3-4	180-240 AKTS
7. Düzey Yüksek Lisans	Tezli Yüksek Lisans Diploması Tezsiz Yüksek Lisans Diploması	2 yıl 1,5 yıl	120 AKTS 90 AKTS
6. Düzey Lisans	Lisans Diploması	4 yıl	240 AKTS
5. Düzey Ön Lisans	Ön Lisans Diploması Mesleki Ön Lisans Diploması	2 yıl	120 AKTS

Aşağıdaki tablolarda Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) kapsamında her düzeyde sahip olunması gereken Bilgi, Beceri ve Yetkinlikler yer almaktadır.

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ (TYYÇ)

TYYÇ DÜZEYİ	BİLGİ - Kuramsal - Uygulamalı	BECERİLER - Kavramsal/Bilişsel - Uygulamalı	YETKİNLİKLER			
			Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	Öğrenme Yetkinliği	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	Alana Özgü Yetkinlik
5 ÖN LİSANS — EQF-LLL: 5. Düzey — QF-EHEA: Kısa Düzey	- Ortaöğretim düzeyinde kazanılan yeterliliklere dayalı olarak alanındaki güncel bilgileri içeren ders kitapları, uygulama araç-gereçleri ve diğer kaynaklarla desteklenen temel düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahip olma.	- Alanında edindiği temel düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgileri aynı alanda bir ileri eğitim düzeyinde veya aynı düzeydeki bir alanda kullanabilme becerileri kazanma. - Alanında edindiği temel düzeydeki bilgi ve becerileri kullanarak, verileri yorumlayabilme ve değerlendirebilme, sorunları tanımlayabilme, analiz edebilme, kanıtlara dayalı çözüm önerileri geliştirebilme.	- Alanı ile ilgili temel düzeydeki bir çalışmayı bağımsız olarak yürütebilme. - Alanı ile ilgili uygulamalarda karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık sorunları çözmek için ekip üyesi olarak sorumluluk alabilme. - Sorumluluğu altında çalışanların bir proje çerçevesinde gelişimlerine yönelik etkinlikleri yürütebilme.	- Alanında edindiği temel düzeydeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme, öğrenme gereksinimlerini belirleyebilme ve karşılayabilme. - Öğrenimini aynı alanda bir ileri eğitim düzeyine veya aynı düzeydeki bir mesleğe yönlendirebilme. - Yaşamboyu öğrenme bilinci kazanmış olma.	- Alanı ile ilgili konularda sahip olduğu temel bilgi ve beceriler düzeyinde düşüncelerini yazılı ve sözlü iletişim yoluyla aktarabilme. - Alanı ile ilgili konularda düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini uzman olan ve olmayan kişilerle paylaşabilme. - Bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü A2 Genel Düzeyi'nde kullanarak alanındaki bilgileri izleyebilme ve meslektaşları ile iletişim kurabilme. - Alanının gerektirdiği en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı Temel Düzeyinde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanabilme.	- Alanı ile ilgili verilerin toplanması, uygulanması ve sonuçlarının duyurulması aşamalarında toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerlere sahip olma. - Sosyal hakların evrenselliği, sosyal adalet, kalite ve kültürel değerler ile çevre koruma, iş sağlığı ve güvenliği konularında yeterli bilince sahip olma.

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ (TYYÇ)

TYYÇ DÜZEYİ	BİLGİ - Kuramsal - Uygulamalı	BECERİLER - Kavramsal/Bilişsel - Uygulamalı	YETKİNLİKLER			
			Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	Öğrenme Yetkinliği	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	Alana Özgü Yetkinlik
6 LİSANS — EQF-LLL: 6. Düzey — QF-EHEA: 1. Düzey	- Alanındaki güncel bilgileri içeren ders kitapları, uygulama araç-gereçleri ve diğer kaynaklarla desteklenen ileri düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahip olma.	- Alanında edindiği ileri düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgileri kullanabilme. - Alanında edindiği ileri düzeydeki bilgi ve becerileri kullanarak verileri yorumlayabilme ve değerlendirebilme, sorunları tanımlayabilme, analiz edebilme, araştırmalara ve kanıtlara dayalı çözüm önerileri geliştirebilme.	- Alanı ile ilgili ileri düzeydeki bir çalışmayı bağımsız olarak yürütebilme. - Alanı ile ilgili uygulamalarda karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık sorunları çözmek için bireysel ve ekip üyesi olarak sorumluluk alabilme. - Sorumluluğu altında çalışanların bir proje çerçevesinde gelişimlerine yönelik etkinlikleri planlayabilme ve yönetebilme.	- Alanında edindiği ileri düzeydeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme, - Öğrenme gereksinimlerini belirleyebilme ve öğrenmesini yönlendirebilme. -Yaşamboyu öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirebilme.	- Alanı ile ilgili konularda ilgili kişi ve kurumları bilgilendirebilme; düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini yazılı ve sözlü olarak aktarabilme. - Alanı ile ilgili konularda düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini nicel ve nitel verilerle destekleyerek uzman olan ve olmayan kişilerle paylaşabilme. -Toplumsal sorumluluk bilinci ile yaşadığı sosyal çevre için proje ve etkinlikler düzenleyebilme ve bunları uygulayabilme. - Bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü B1 Genel Düzeyi'nde kullanarak alanındaki bilgileri izleyebilme ve meslektaşları ile iletişim kurabilme. - Alanının gerektirdiği en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı İleri Düzeyinde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanabilme.	- Alanı ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, uygulanması ve sonuçlarının duyurulması aşamalarında toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerlere uygun hareket etme. - Sosyal hakların evrenselliği, sosyal adalet, kalite kültürü ve kültürel değerlerin korunması ile çevre koruma, iş sağlığı ve güvenliği konularında yeterli bilince sahip olma.

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ (TYYÇ)

TYYÇ DÜZEYİ	BİLGİ - Kuramsal - Uygulamalı	BECERİLER - Kavramsal/Bilişsel - Uygulamalı	YETKİNLİKLER			
			Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	Öğrenme Yetkinliği	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	Alana Özgü Yetkinlik
7 YÜKSEK LİSANS EQF-LLL: 7. Düzey QF-EHEA: 2. Düzey	- Lisans düzeyi yeterliliklerine dayalı olarak, aynı veya farklı bir alanda bilgilerini uzmanlık düzeyinde geliştirebilme ve derinleştirebilme. - Alanının ilişkili olduğu disiplinler arası etkileşimi kavrayabilme.	- Alanında edindiği uzmanlık düzeyindeki kuramsal ve uygulamalı bilgileri kullanabilme. - Alanında edindiği bilgileri farklı disiplin alanlarından gelen bilgilerle bütünleştirerek yorumlayabilme ve yeni bilgiler oluşturabilme, - Alanı ile ilgili karşılaşılan sorunları araştırma yöntemlerini kullanarak çözümleyebilme.	- Alanı ile ilgili uzmanlık gerektiren bir çalışmayı bağımsız olarak yürütebilme. - Alanı ile ilgili uygulamalarda karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık sorunların çözümü için yeni stratejik yaklaşımlar geliştirebilme ve sorumluluk alarak çözüm üretebilme. - Alanı ile ilgili sorunların çözülmesini gerektiren ortamlarda liderlik yapabilme.	- Alanında edindiği uzmanlık düzeyindeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme ve öğrenmesini yönlendirebilme.	- Alanındaki güncel gelişmeleri ve kendi çalışmalarını, nicel ve nitel veriler ile destekleyerek alanındaki ve alan dışındaki gruplara, yazılı, sözlü ve görsel olarak sistemli biçimde aktarabilme. - Sosyal ilişkileri ve bu ilişkileri yönlendiren normları eleştirel bir bakış açısıyla incelemeyebilme, geliştirebilme ve gerektiğinde değiştirmek üzere harekete geçebilme. - Bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü B2 Genel Düzeyi'nde kullanarak sözlü ve yazılı iletişim kurabilme. - Alanının gerektirdiği düzeyde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini ileri düzeyde kullanabilme.	- Alanı ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, uygulanması ve duyurulması aşamalarında toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerleri gözeterek denetleyebilme ve bu değerleri öğretebilme. - Alanı ile ilgili konularda strateji, politika ve uygulama planları geliştirebilme ve elde edilen sonuçları, kalite süreçleri çerçevesinde değerlendirebilme. - Alanında özümstedikleri bilgiyi, problem çözme ve/veya uygulama becerilerini, disiplinlerarası çalışmalarda kullanabilme.

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ (TYYÇ)

TYYÇ DÜZEYİ	BİLGİ - Kuramsal - Uygulamalı	BECERİLER - Kavramsal/Bilişsel - Uygulamalı	YETKİNLİKLER			
			Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	Öğrenme Yetkinliği	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	Alana Özgü Yetkinlik
8 DOKTORA EQF-LLL: 8. Düzey QF-EHEA: 3. Düzey	- Yüksek lisans yeterliliklerine dayalı olarak alanındaki güncel ve ileri düzeydeki bilgileri özgün düşünce ve/veya araştırma ile uzmanlık düzeyinde geliştirebilme, derinleştirebilme ve alanına yenilik getirecek özgün tanımlara ulaşabilme. - Alanının ilişkili olduğu disiplinler arası etkileşimi kavrayabilme; yeni ve karmaşık fikirleri analiz, sentez ve değerlendirmede uzmanlık gerektiren bilgileri kullanarak özgün sonuçlara ulaşabilme.	- Alanındaki yeni bilgileri sistematik bir yaklaşımla değerlendirebilme ve kullanabilme. - Alanına yenilik getiren, yeni bir düşünce, yöntem, tasarım ve/veya uygulama geliştirebilme ya da bilinen bir düşünce, yöntem, tasarım ve/veya uygulamayı farklı bir alana uygulayabilme, özgün bir konuyu araştırabilme, kavrayabilme, tasarlayabilme, uyarlayabilme ve uygulayabilme. -Yeni ve karmaşık düşüncelerin eleştirel analizini, sentezini ve değerlendirmesini yapabilme. - Alanı ile ilgili çalışmalarda araştırma yöntemlerini kullanabilmede üst düzey beceriler kazanmış olma.	- Alanına yenilik getiren, yeni bir düşünce, yöntem, tasarım ve/veya uygulama geliştiren ya da bilinen bir düşünce, yöntem, tasarım ve/veya uygulamayı farklı bir alana uygulayan özgün bir çalışmayı bağımsız olarak gerçekleştirerek alanındaki ilerlemeye katkıda bulunabilme. - Alanı ile ilgili en az bir bilimsel makaleyi ulusal ve/veya uluslar arası hakemli dergilerde yayınlamak ve/veya özgün bir yapıt üretmek ya da yorumlayarak alanındaki bilginin sınırlarını genişletebilme. - Özgün ve disiplinlerarası sorunların çözümlenmesini gerektiren ortamlarda liderlik yapabilme.	- Yaratıcı ve eleştirel düşünme, sorun çözme ve karar verme gibi üst düzey zihinsel süreçleri kullanarak alanı ile ilgili yeni düşünce ve yöntemler geliştirebilme.	- Sosyal ilişkileri ve bu ilişkileri yönlendiren normları eleştirel bir bakış açısıyla inceleyebilme, geliştirebilme ve gerektiğinde değiştirmeye yönelik eylemleri yönetebilme. - Uzman kişiler ile alanındaki konuların tartışılmasında özgün görüşlerini savunabilme ve alanındaki yetkinliğini gösteren etkili bir iletişim kurabilme. - Bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü C1 Genel Düzeyi'nde kullanarak ileri düzeyde yazılı, sözlü ve görsel iletişim kurabilme ve tartışabilme.	- Alanındaki bilimsel, teknolojik, sosyal veya kültürel ilerlemeleri tanıtarak, yaşadığı toplumun bilgi toplumu olma ve bunu sürdürebilme sürecine katkıda bulunabilme. - Alanı ile ilgili karşılaşılan sorunların çözümünde stratejik karar verme süreçlerini kullanarak işlevsel etkileşim kurabilme. - Alanı ile ilgili konularda karşılaşılan toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik sorunların çözümüne katkıda bulunabilme ve bu değerlerin gelişimini destekleyebilme.

PROGRAMIN AMACI

Program amacı, bir öğrencinin ilgili programı tamamlaması halinde sahip olacağı yetkinlikleri ifade eder. Program profiline dayalı olarak belirlenir ve öğrencinin çalışma hayatında sahip olması beklenen nitelikleri belirtir. Program amaçları, üniversitemizin misyon, vizyon ve stratejik hedefleri, programın yürütüldüğü birimin (fakülte/enstitü/YO/MYO) misyon ve vizyonu ile iç paydaşların (öğrenci, öğretim elemanı, bölüm personeli vd.) ve dış paydaşların (mezun, işveren, sivil toplum kuruluşları, vd.) görüşleri ve programın gereksinimleri dikkate alınarak hazırlanmalı, web sayfasında yayınlanmalı ve zamanın getirdiği yenilik ve gelişmeler uyarınca güncellenmelidir. Programın amacı ve hedefleri yazılırken iş birliği, iletişim, eleştirel düşünme, yaratıcılık gibi 21. yüzyıl becerilerine de atıfta bulunulabilir.

PROGRAM ÇIKTILARININ/YETERLİKLERİNİN YAZILMASI

Program çıktıları, öğrencilerin bir programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları beklenen bilgi, beceri ve yetkinliklerdir. Program amaçlarının yazılmasında olduğu gibi üniversitenin ve ilgili birimin misyon ve vizyonu ile bağdaşan, TYÇ, TYYÇ ve Temel Alan Yeterlikleri ile uyumlu, iç ve dış paydaşların görüşlerini dikkate alacak şekilde oluşturulmalıdır. Program çıktılarının yazımında aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmelidir:

- Program çıktıları, program tanımlarında verilen bilgilerle tutarlı olmalıdır.
- Program çıktıları, mümkün olduğunca gerçekçi ve ulaşılabilir nitelikte olmalıdır.
- Program çıktıları birbiriyle tutarlı olmalıdır.
- Program çıktıları açık, gözlenebilir ve ölçülebilir nitelikte olmalıdır. Dolayısıyla, yazımında “bilir”, “anlar”, “öğrenir” gibi soyut ve ölçülemeyen eylemler kullanılmamalıdır. Bunların yerine “kullanır”, “çizer”, “analiz eder” gibi somut eylemler kullanılmalıdır. Programın sonunda öğrencinin neyi başarabileceğini somut biçimde ifade etmeli ve doğrulanabilir olmalıdır.
- Program çıktıları tek bir eylem ifadesinden oluşmalı, ifadeler binişik olmamalıdır. Örneğin; “Kullanıcı dostu tasarım unsurlarını kullanarak orijinal ürünler tasarlar ve çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlarda girişimci ve lider bir rol üstlenir.” şeklindeki bir ifadede birden fazla eylem bulunmaktadır. Bu durumda çıktı yeniden düzenlenmelidir. Eğer yer verilen her iki yeterlik de program için önem arz ediyor ve programın temel çıktıları arasındaysa, ayrı maddeler halinde yer verilebilir.

- Program çıktıları çok detaylı olmamalıdır. Daha özel çıktılara derslerin öğrenme çıktılarında yer verilecektir. Örneğin, “Çocukların özelliklerini ve dil gelişimlerini göz önünde bulundurarak, çocuklara İngilizce öğretiminde kullanılabilecek materyaller geliştirir.” cümlesi uygun bir program çıktısı değildir ancak Çocuklara İngilizce Öğretimi dersinin öğrenme çıktısı olarak yer verilebilir. Bunun yerine “Öğrenme-öğretme sürecini zenginleştirebilmek için hedef öğrenci kitlesine uygun İngilizce öğretim materyalleri geliştirir.” ifadesi uygun bir program çıktısı olarak kabul edilebilir.

- Program çıktıları Türkiye Yeterlikler Çerçevesinin boyutları (bilgi, beceri ve yetkinlikler) ile ilişkili olmalıdır. Diğer bir ifadeyle program çıktıları ders bilgi paketlerinde;

- Bilgi (Kuramsal, Olgusal, Metodolojik)
- Beceriler (Bilişsel, Uygulamalı)
- Yetkinlikler (Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği, Öğrenme Yetkinliği, İletişim ve Sosyal Yetkinlik, Alana Özgü Yetkinlik)

ile ilişki kurularak yazılmalıdır.

- Sayıca 12 ila 15 arasında program çıktısı yazılabilir (Program çıktısı sayıları, farklı programları akredite eden kuruluşların kriterlerinde farklılık gösterebilir; kontrol edilmelidir.).
- Öğrenci Bilgi Sisteminde Program Çıktıları-TYYÇ ilişkisini gösteren matrisler doldurulmalıdır. Her bir program çıktısının TYYÇ’nin bilgi, beceri ve yetkinlikler boyutlarından en az birini karşılaması gerekir. Diğer bir ifade ile tüm program çıktılarının TYYÇ’de bir karşılığının olması gerekmektedir.

Tablo 3’te lisans seviyesi (6. seviye) için farklı programlarda kullanılabilecek Bilgi, Beceri ve Yetkinlik düzeyinde program çıktılarına örnekler verilmiştir.

Tablo 3: Farklı Programlarda Kullanılabilecek Program Çıktıları

TYYÇ Boyutları	TYYÇ Boyutlarının Kapsamı	Program Çıktısı Örnekleri
BİLGİ Kuramsal Uygulamalı	* Alanındaki güncel bilgileri içeren ders kitapları, uygulama araç-gereçleri ve diğer kaynaklarla desteklenen ileri düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahip olma.	* Alanıyla ilişkili kavramları, ilke ve genellemeleri açıklar. * Alana yönelik öğretim programlarının felsefi, kuramsal ve psikolojik temellerini açıklar. * Alanıyla ilgili öğretim yaklaşımlarının, strateji, yöntem ve tekniklerin genel özelliklerini açıklar.

BECERİ Kavramsal/Bilişsel Uygulamalı	* Alanında edindiği ileri düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgileri kullanabilme. * Alanında edindiği ileri düzeydeki bilgi ve becerileri kullanarak verileri yorumlayabilme ve değerlendirebilme, sorunları tanımlayabilme, analiz edebilme, araştırmalara ve kanıtlara dayalı çözüm önerileri geliştirebilme.	* Öğrenme öğretme süreçlerini; öğretim programının özelliklerini, öğrencilerin ve öğrenme ortamının özelliklerini dikkate alarak planlar. * Öğrencilerin becerilerini (alana özgü) geliştiren sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler/projeler/deneyler vb. tasarlar. * Öğrencilerin başarı ve performansını farklı ölçme araç ve yöntemleri kullanarak değerlendirir.
YETKİNLİK Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği Öğrenme Yetkinliği İletişim ve Sosyal Yetkinlik Alana Özgü Yetkinlik	* Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği Alanı ile ilgili ileri düzeydeki bir çalışmayı bağımsız olarak yürütebilme ... * Öğrenme Yetkinliği Alanında edindiği ileri düzeydeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme ... * İletişim ve Sosyal Yetkinlik Alanı ile ilgili konularda ilgili kişi ve kurumları bilgilendirebilme; düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini yazılı ve sözlü olarak aktarabilme ... * Alana Özgü Yetkinlik Alanı ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, uygulanması ve sonuçlarının duyurulması aşamalarında toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerlere uygun hareket etme ...	* Topluma hizmet eden ve sosyal çevreyi geliştiren, alanıyla ilişkili proje ve etkinlikler tasarlar. (Bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme yetkinlik örneği) * Yaşam boyu öğrenme sürecinde karşılaştığı problemlerin çözümünde sorumluluk alır. (Bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme yetkinlik örneği) * Sürekli mesleki gelişimi desteklemek için yabancı dili ve bilişim teknolojilerini etkili bir şekilde kullanır. (Öğrenme yetkinliği örneği) * Alanı ile ilgili güncel gelişmeleri yerli ve yabancı kaynaklardan takip eder. (Alana özgü yetkinlik örneği) * ... alanının disiplinler arası özelliklerini öğretim uygulamalarına yansıtır. (Alana özgü yetkinlik örneği) * Eğitim ortamlarındaki paydaşları (öğrenciler, öğretmen adayları, okul yönetimi, aile vb.) ile etkili iletişim kurar. (İletişim ve sosyal yetkinlik örneği) * Günlük ve mesleki yaşamında, Türkçeyi doğru ve etkili biçimde kullanır. (İletişim ve sosyal yetkinlik örneği)

* Örnekler Prof. Dr. Melis Yeşilpınar Uyar tarafından hazırlanmıştır. TYYÇ'nin Bilgi, Beceri ve Yetkinlik boyutlarına ilişkin daha kapsamlı bilgi sayfa 11-14'te yer alan tablolarda bulunabilir.

Program çıktılarına ilişkin çalışma yapıldıktan sonra programda yer alan derslerin program çıktılarını dengeli şekilde karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmeli; düşük düzeyde karşılanan program çıktıları varsa programa yeni ders eklenerek veya var olan derslerin öğrenme-öğretme sürecinde yer verilen etkinlikleri farklılaştırılarak, derslerin program çıktılarına dengeli şekilde katkı sunması sağlanabilir.

DERSİN DETAYLARI

Dersin Amacı: Dersin amacı, o dersi alan öğrencilerden beklenen davranışları genel hatlarıyla ortaya koyan ifadedir. Ders ile öğrencilere kazandırılması gereken amaçlar birkaç cümle veya kısa bir paragraf halinde ifade edilir.

Dersin Yöntem ve Teknikleri: Öğrencilerin, hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşabilmeleri için öğrenme sürecinin uygun yöntem ve tekniklerle desteklenmesi önemlidir. Bu başlık altında, dersin amacına ve öğrenme çıktılarına ulaşmak için kullanılacak yöntem ve tekniklere yer verilir. Her alanın kendine özgü özel öğretim yöntemleri olup, aşağıda öğrenme-öğretme sürecinde kullanılabilecek yöntem ve tekniklere örnekler ve İngilizce karşılıkları verilmiştir:

Anlatım: Lecture

Soru-Cevap: Question-Answer

Tartışma: Discussion

Münazara: Debate

Altı Şapkalı Düşünme: Six Thinking Hats

Eğitsel Oyunlar: Instructional Games

Grup Çalışması: Group work

Beyin Fırtınası: Brainstorming

Rol Oynama: Roleplaying

Deney: Experiment

Gösteri: Demonstration

Örnek Olay: Case Study

Mikro öğretim: Micro Teaching

Gezi: Field trip

Çalıştay: Workshop

Benzetişim: Simulation

Değerlendirme: Öğrencilerin bir dersteki başarılarının ölçülmesinde o derse ilişkin yarıyıl içi ve yarıyıl sonu çalışmaları dikkate alınır. Öğretim elemanı, bu çalışmaların türü, sayısı ve ders başarı notuna katkısı hakkında öğrencilere yarıyıl başında bilgi vermeli ve değerlendirme ölçütlerini bilgi paketi web sayfasında ilan etmelidir.

Değerlendirme ölçütleri, öğrencinin tamamlaması beklenen etkinlikler ve öngörülen iş yükü ile tutarlılık göstermelidir. Örneğin, değerlendirme kapsamında öğrenciye ödev, proje vb. çalışmalar verilmişse, bunların ara sınav ya da yıl sonu sınavının bir parçası olarak değerlendirilmesi yerine değerlendirme ölçütleri bölümünde tanımlanarak, öğrenci başarısına katkı oranı gösterilmelidir. Aşağıda öğrenci başarısının ölçülmesinde kullanılabilecek bazı yöntemler ve İngilizce karşılıkları verilmiştir:

Ara Sınav: Mid-term Exam

Yıl Sonu Sınavı: Final Exam

Kısa Sınav: Quiz

Sözlü Sınav: Oral Exam

Ödev: Assignment

Grup Çalışması: Group work

Sunum: Presentation

Proje: Project

Ürün Dosyası: Portfolio

Akran Değerlendirmesi: Peer Assessment

Bitirme Projesi: Graduation Project

Araştırma Raporu: Research Report

Laboratuvar/Deney Raporu: Lab/Experiment Report

Tez: Thesis

Derse Devam: Attendance

Ölçme-değerlendirme hususunda bir diğer önemli nokta ise dersin öğrenme çıktılarının tamamının değerlendirme sürecine dahil edilmesi gereğidir. Bu husus sınavın kapsam geçerliği açısından önemlidir.

AKTS, ETKİNLİK / İŞ YÜKÜ

Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS), ülkelerin yükseköğretim sistemleri arasındaki farklılıkların, öğrenci hareketliliği ve diplomaların karşılıklı tanınması önündeki engelleri kaldırmak/azaltmak amacıyla geliştirilmiş bir sistemdir. AKTS kredileri, derslerde öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterliliklere dayanır ve bu yeterliliklerin edinilmesi için öğrencinin harcaması gereken iş yüküne göre belirlenir. Diğer bir ifade ile AKTS, öğrencinin bir ders kapsamında gösterdiği çaba ve harcadığı zamanı esas alarak kredi karşılığını belirleyen bir değerlendirme sistemidir. Öğrencinin harcadığı her emek/zaman, belirli bir iş yükünü ifade eder.

Bir dersin AKTS kredi değeri, YÖK tarafından ilgili programın bulunduğu diploma düzeyi ve alanına yönelik olarak belirlenen yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi doğrultusunda; teorik veya uygulamalı ders saatleri ile öğrencilerden beklenen diğer akademik faaliyetler için öngörülen çalışma süreleri dikkate alınarak, bir yarıyıldaki toplam iş yüküne dayalı biçimde hesaplanmaktadır. Diğer bir ifade ile, öğrencinin derse ilişkin öğrenme çıktılarına ulaşabilmesi için o ders kapsamında yapması gereken ders içi ve ders dışı tüm çalışmalar (dersler, uygulamalar, bireysel çalışmalar, ödevler, sunumlar, saha çalışmaları, sınavlar ve sınavlara hazırlık vs.) göz önünde bulundurularak hesaplanır. Bu çalışmalar için gereken süre öğrenci için tahmini iş yükünü belirler. Örneğin, 3 saatlik bir ders için iş yükü 14x3 şeklinde veya ara sınav için iş yükü sınav oturumu ve hazırlık süresini kapsayacak şekilde hesaplanır. Üniversitemizde 1 AKTS 30 saat olarak belirlenmiştir. Toplam iş yükünün 30'a bölünmesiyle elde edilen sayı dersin AKTS değerini verir. AKTS değeri tam sayı olarak ifade edilmelidir. Örneğin, AKTS değeri 2 olan bir dersin iş yükü 1,50-2,49 aralığında, AKTS değeri 3 olan bir dersin iş yükü 2,50-3,49 aralığında olmalıdır. OBS'de dersin AKTS'si ile hesaplanan AKTS değeri birbiriyle tutarlı olmalıdır.

Önemli Not:

- Bir etkinliğin öğrenci için iş yükü ile değerlendirmeye katkısı uyumlu olmalıdır. Değerlendirme aşamasında kullanılmayan ve Öğrenci Bilgi Sisteminde değerlendirme tablosunda yer almayan çalışmalara AKTS hesaplamasında yer verilmemelidir. Öğrenme-öğretme sürecinde gerçekleştirilen soru-cevap, tartışma, eğitsel oyun, rol oynama gibi etkinlikler ders içindeki etkinliktir ve bunlara iş yükü başlığı altında yer verilmemelidir. Teori ve Uygulamadan oluşan derslerde uygulama çalışmaları için öğrenciye dönüt verilmeli ve değerlendirme ölçütlerinde “uygulama”ya yüzdesel bir katkı değeri vermek unutulmamalıdır.

- Öğretim elemanı, ders kapsamında planlanan etkinliklerin tamamlanması için gereken tahmini zamanı gerçekçi bir bakış açısıyla ve gerekçeleriyle ortaya koymalıdır. Bu durumda dersin kredisi ve AKTS değeri birbirinden farklı olabilir.; dersin düzeyi ve zorluk derecesi ile AKTS kredisi ilişkili olmayabilir.
- Dersin öğrenme çıktıları, öğrenme-öğretme yöntemleri, ölçme ve değerlendirme teknikleri, öğrencinin ders için harcayacağı emek ve öğrencinin sahip olduğu yeteneklerin düzeyi öğrenci için tahmini iş yükünü ve dersin AKTS değerini belirleyen başlıca etmenlerdir. Akademik dönem sonunda öğrencilerle görüşme ya da anket yapılarak tahmin edilen iş yükünün doğruluğu sınanabilir.

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI

Dersin öğrenme çıktıları, dersi alan öğrencilerin kazanmaları beklenen bilgi, beceri, değer ve tutumları ifade eder. Dersi başarı ile tamamlayan öğrencinin neleri bileceği, yapabileceği ve sahip olacağı yetkinlikleri gösterir. Öğrenme beklentileri konusunda öğrencilere rehberlik yapması açısından öğrenme çıktılarının açık şekilde ifade edilmesi önemlidir.

Dersin Öğrenme Çıktılarının Yazılmasında Dikkat Edilecek Hususlar:

Öğrenme Çıktıları;

- Programın amacı, yeterlikleri ve dersin amaçlarıyla ilişkili ve uyumlu olmalıdır. Dolayısıyla, dersin öğrenme çıktıları hazırlanmadan önce program çıktılarının belirlenmiş olması önemlidir.
- Öğreneni merkeze almalı, öğrenci davranışlarına dönük olmalıdır. Süreç içinde öğretim elemanının neler yapacağını değil, öğrencinin ders ile kazanacağı yetkinlikleri göstermelidir.
- “Bilir”, “anlar”, “kavrar”, “aşına olur”, “farkında olur”, “öğrenir”, “maruz kalır”, “haberdar olur” gibi ölçülemeyen, muğlak eylemler kullanılmamalıdır. Bu eylemlerin yerine öğrenme kazanımlarının yazımında kullanılabilecek örnek eylemler aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4: Öğrenme Kazanımlarının Yazımında Kullanılabilecek Eylemlere Örnekler

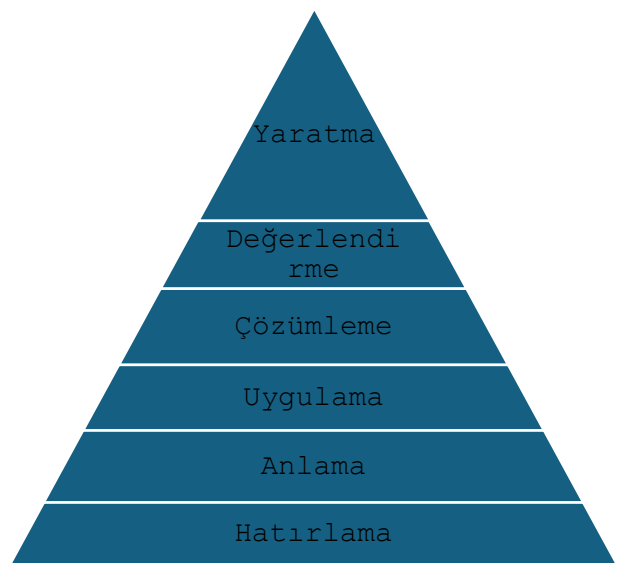
-çözmek	-inşa etmek	-karşılaştırmak	-sınıflandırmak
-kullanmak	-tasarlamak	-tanımlamak	-açıklamak
-uygulamak	-analiz etmek	-çözümlmek	-oluşturmak
-uyarlamak	-düzenlemek	-kurmak	-göstermek
-tamir etmek	-çizmek	-tartışmak	-kullanmak
-sunmak	-taslak hazırlamak	-organize etmek	-düzeltmek
-üretmek	-rapor etmek/yazmak	-savunmak	-eleştirmek
-betimlemek	-çalıştırmak	-test etmek/sınamak	-ilişkilendirmek
-planlamak	-önermek	-geliştirmek	-gerekçelendirmek
-değerlendirmek	-karar vermek	-yapılandırmak	-deney yapmak

- Her bir öğrenme çıktısı için tek fiil kullanılmalı, karmaşık ifadelerden kaçınılmalıdır.
- Davranışın gösterileceği koşullar ve standartlar belirtilmelidir.
- Konu başlıkları öğrenme çıktısı değildir.
- Öğrenme çıktıları gerçekçi olmalı; öngörülen düzey için var olan kaynaklar ve zaman açısından başarılabılır olmalıdır.
- Sayıca 5-8 arası öğrenme çıktısı yazılabilir; bu sayı dersin kapsamına göre değişebilir (Dersin öğrenme çıktısı sayıları, farklı programları akredite eden kuruluşların kriterlerinde farklılık gösterebilir; kontrol edilmelidir.).
- Öğrencilerin kazanmaları hedeflenen öğrenme çıktılarının yazımında en yaygın olarak Bloom Taksonomisi kullanılır. Benjamin Bloom öğrenmeyi bilişsel, duyuşsal ve devinişsel (psikomotor) olmak üzere üç ana alanda ele almıştır (Bkz. EK 1). Şekil 1’de Bloom’un bilişsel alan taksonomisinin eski ve yenilenmiş hali görülmektedir.

Şekil 1. Bloom Taksonomisi

(Bloom, 1956)

(Anderson, Krathwohl vd. 2001)

Taksonominin kolaydan zora, basitten karmaşığa giden bir yapısı vardır. Öğrenme çıktılarının yazımı konusunda hangi çıktının hangi basamakta yer aldığı ve buna göre öğretim elemanının ne yapması gerektiği konusunda yol göstericidir. Örneğin, yalnızca Bilgi/Hatırlama düzeyinde öğrenme çıktılarına yer vermek yerine daha üst düzey bilgi ve becerileri gerektiren öğrenme çıktılarına da yer verilmelidir.

Ek 1’de Bloom’un bilişsel, devinişsel ve duyuşsal alan taksonomisinde bulunan basamaklar ile bu basamakları tanımlayan eylemlere örnekler verilmiştir. Ders Tanım ve Uygulama Bilgileri Formu ve Ders Bilgi Paketi doldurulurken öğrenme çıktılarının yazımında açık, somut, gözlemlenebilir ve ölçülebilir fiillerin kullanılması gerektiği unutulmamalıdır.

Öğrenme çıktıları yazılırken aşağıdaki örnek yapı kullanılabilir:

Bu dersin sonunda öğrenci/öğrenen (standart 1), (standart 2) ve (standart 3)’e uygun olarak; (koşul 1), (koşul 2) ve (koşul 3)’te (eylem)’i gerçekleştirir.

Örnek 1: Bu dersin sonunda öğrenci bilişim teknolojileri standartlarına ve tekniklerine (standart 1, 2) uygun olarak; bilgisayar kurtarma programlarını kullanarak (koşul 1) bilgisayara format atar (eylem).

Örnek 2: Öğrenci, otel resepsiyonunda (koşul 1), ilgili bilgisayar programı (koşul 2) ve müşteri bilgileri (koşul 3) verildiğinde, konaklama sektörü hizmet standartlarına (standart 1) uygun olarak müşterilerin otele giriş ve çıkış işlemlerini gerçekleştirir (eylem).

Aşağıda, yazımında eksiklikler veya hatalar bulunan ve düzeltilmesi gereken öğrenme çıktılarına ve yeniden düzenlenmiş hallerine örnekler verilmiştir.

Örnek 1.

Öğrenciler bilimsel araştırmaları eleştirecek. (geniş, muğlak, detay gerekli) ⊗

Alanıyla ilgili bilimsel bir araştırmada bulunması gereken bölümler ve bilimsel araştırma yöntemlerine uygunluğu gibi ölçütleri dikkate alarak makale, tez gibi bilimsel araştırmaları eleştirir. ✎

Örnek 2.

Sanat olgusu ve malzemesinin tarihsel süreç içindeki oluşum ve değişim evrelerine aşına olacaktır. (muğlak, öğrenciden neyi başarması beklendiği açık değil) ⊗

Sanat olgusu ve malzemesinin tarihsel süreç içindeki oluşum ve değişim evrelerini açıklar. ✎

Örnek 3.

Türkiye'nin sosyo-ekonomik gelişimini etkileyen ekonomi politikalarını öğrenir. (muğlak, soyut, öğrencinin öğrenip öğrenmediğini hangi eylemle göstereceği açık değil) ✖

Türkiye'nin sosyo-ekonomik gelişimini etkileyen ekonomi politikalarını değerlendirir. ✖

Örnek 4.

Araştırmacıların etik yükümlülüklerini takdir eder. (geniş, nasıl ölçüleceği belli değil) ✖

Sınıf içi tartışmalar ve bireysel olarak hazırlayacağı raporla eğitim bilimleri alanındaki araştırmaları etik sorumluluklar bakımından analiz eder. ✖

Örnek 5.

Alışverişte kullanılan dili gösteren İngilizce kısa bir film izleme (süreç içinde yapılacakları değil, süreç sonunda ne kazanılacağını göstermeli) ✖

Günlük yaşamda kullanılan İngilizce kelime ve ifadeleri sözlü ve yazılı iletişim için kullanır. ✖

Örnek 6.

Öğrencilere ders planının nasıl hazırlanacağı öğretilecek. (öğreten değil, öğrenen odaklı olmalı) ✖

✖

Alanıyla ilişkili herhangi bir konuda, sınıf düzeyi, öğrenci ilgileri ve öğretim programını dikkate alarak ders planı hazırlar. ✖

Örnek 7.

İlk okuma-yazma öğretimine yönelik becerileri kazandırma (Öğrenci davranışına yönelik değil) ✖

✖

Mikro öğretim uygulamalarında, ilk okuma-yazma öğretimine yönelik becerileri kullanır. ✖

- Ders öğrenme çıktıları yazılmadan önce program çıktıları yazılmış olmalıdır. Daha sonra Ders Öğrenme Çıktıları ile Program Çıktıları ilişkisini gösteren matrisler Öğrenci Bilgi Sistemi üzerinde doldurulmalıdır. İlişki düzeyi boş bırakılmamalı ya da “X”, “-” gibi olumsuz semboller kullanılmamalı, 1-5 arası bir değer (1: Çok Zayıf, 2: Zayıf, 3: Orta, 4: Yüksek, 5: Çok Yüksek) girilmelidir. Bu bölüm, dersin programa katkısının tespiti açısından önemlidir.

ÖĞRETİM ELEMANI DÖNEM DEĞERLENDİRME RAPORU

Dönem Değerlendirme Raporu her ders için yarıyıl sonunda dersin öğretim elemanı tarafından doldurularak, bölüm başkanlığına teslim edilmelidir. Raporun genel amacı, dersin izlenmeye uygun işlenip işlenmediği, dersin öğrenme çıktılarına ulaşılma düzeyi gibi hususlardaki görüşlerin belirtilerek, derse ilişkin süreçlerin iyileştirilebilmesi; bu bağlamda ders veya program

bazında gerekli iyileştirme planlarının oluşturulabilmesi için öğretim elemanının görüş ve önerilerinin alınmasıdır.

PROGRAM BİLGİ PAKETİ

Bologna Bilgi Paketinde her programa ilişkin bilgilerin eksiksiz olarak doldurulması ve ilgili akademik birim tarafından zaman zaman gözden geçirilerek güncellenmesi gerekmektedir.

Amaçlar, Hedefler

Bu bölüme ilişkin bilgilere “Programın Amacı” başlığı altında yer verilmiştir.

Program Hakkında

Bu bölümde programın öğretim dili, süresi, azami tamamlama süresi, kontenjanı, staj durumu, mezun olduğunda kazanılacak unvan ve ÖSYM tipine ilişkin bilgiler doldurulmalıdır.

Program İçeriği

Bu bölümde genel olarak öğretim programının yapısı, sunulan zorunlu ve seçmeli dersler ve türleri (alan bilgisi, meslek bilgisi, genel kültür vb), seçmeli dersler, ön koşullu dersler, programın öğrencilere sunduğu olanaklar, yabancı dilde verilen dersler var ise yüzdesi gibi bilgilere yer verilebilir.

Tarihçe

Programın tarihçesinden kısaca bahsedilir.

Kazanılan Derece

Bu bölümde programın ismi ve düzeyi (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) belirtilmelidir. Ör: Endüstri Mühendisliği Lisans Derecesi, Türkçe Öğretmenliği Yüksek Lisans Derecesi vb.

Kabul Koşulları

Programa kabul için gereken mezuniyet derecesi (lise mezunu, lisans mezunu olmak gibi) belirtilmelidir. Lisans programları için YKS’den hangi puan türü ile öğrenci alındığı, varsa özel yetenek sınavları; lisansüstü programlar için ALES, dil puanı vb koşullar yazılmalıdır.

Üst Kademeye Geçiş

Öğrencinin programı başarı ile tamamlaması halinde bir üst seviyedeki programa nasıl devam edebileceği yazılmalıdır.

Ör: X Programı mezunları giriş şartlarını karşıladıkları takdirde aynı alanda veya bu programın mezunlarını kabul eden diğer alanlarda yüksek lisans/doktora öğrenimine devam edebilirler.

Mezuniyet Koşulları

Bu bölümde, ilgili programdan mezun olabilmek için sağlanması gereken koşullar yazılır. Toplam kredi/AKTS miktarı, ağırlıklı not ortalaması, varsa staj, uygulama, bitirme tezi/projesi belirtilmelidir.

Mezun İstihdam Olanakları

İlgili programın mezunlarının çalışabileceği resmi ya da özel kurumlara ilişkin bilgiye verilmelidir.

Ör: Sınıf Öğretmenliği Programı mezunları "Sınıf Öğretmeni" unvanı ile Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel eğitim kurumlarına Sınıf Öğretmeni olarak atanmaktadırlar. Ayrıca mezunlarımız dershanelerde, eğitim materyalleri tasarım ve pazarlama gibi sektörlerde, yayın evlerinde, eğitsel materyal geliştiren işyerlerinde ve gerekli şartları sağlamaları durumunda üniversitelerin akademik kadrolarında görev alabilmektedirler.

Ölçme ve Değerlendirme

Sınavlar ve ders başarı notları ile ilgili olarak Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Ön lisans, Lisans ve Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav yönetmeliğinin ilgili maddeleri uygulanır. Ayrıca her ders için uygulanan ölçme ve değerlendirme yöntemlerine Ders Bilgi Paketinde ayrıntılı olarak yer verilmelidir.

Program Profili

Programın amacı ve süresi, zorunlu-seçmeli dersler, uzaktan verilen dersler, öğretim dili (Türkçe, % 30 İngilizce gibi), öğretimin 1., 2., 3., ve 4. yıllarında verilen derslerin özellikleri (Ör. Programın ilk üç yılındaki dersler öğrenciye alanla ilgili temel bilgileri kazandırmayı amaçlarken, 4. Sınıf dersleri uygulama ağırlıklıdır.), çift ana dal-yan dal olanakları, değişim hareketlilikleri, görevli öğretim elemanlarının sayısı ve unvanları gibi program için belirtilmesinin önemli ve gerekli olduğu düşünülen bilgilere yer verilebilir.

Program Yetkilileri

Bu bölüme programdan sorumlu, idari görevi olan öğretim elemanlarının adı yazılabilir.

Önceki Öğrenmenin Tanınması

TYÇ'nin temel hedeflerinden biri, önceki öğrenmelerin tanınmasını kolaylaştırarak hayat boyu öğrenmeyi teşvik etmektir. Bu kapsamda, öğrencinin daha önce yurt içi veya yurt dışında başka bir yükseköğretim kurumunda almış olduğu eğitimin tanınmasına ilişkin esaslar bu bölümde açıklanmalıdır. Örneğin, yatay geçişle kuruma kabul edilen öğrencilerin geçmişte başarılı oldukları derslerin transferi ya da değişim programlarına katılarak başka kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin bu öğrenimlerinin akademik olarak nasıl tanınacağına dair bilgilere yer verilerek ilgili eğitim-öğretim ve sınav yönetmeliğine bağlantı verilebilir.

Yeterlilik Koşulları ve Kuralları

Öğrencinin, programda yer alan derslerin tamamını başarıyla tamamlayarak, toplaması gereken AKTS kredisi ve asgari not ortalamasına ilişkin bilgilere yer verilebilir.

Son Olarak;

Sürecin her aşamasında gerçekleştirilen tüm faaliyetlerin somut ve izlenebilir olması ve belgelerle desteklenmesi sürecin şeffaflığı açısından önemlidir. Örneğin; programın amaç ve yeterliliklerinin oluşturulması ya da güncellenmesi sürecine mezunlar, işverenler, öğrenciler ve öğretim elemanları gibi iç ve dış paydaşların katılımını gösteren kanıtlar veya yapılan görüşme, anket vb sonuçlarının uygulamaya yansıtıldığını gösteren kanıtlar sunulmalıdır.

Öğrenci Bilgi Sisteminde yer alan Bilgi Paketi tüm dersler ve tüm programlar için eksiksiz şekilde doldurulmalıdır. Örneğin; programda değişiklik yapılmış ve hem eski programa hem de yeni programa tabi olan öğrenciler var ise aynı ders her iki program için de doldurulmalıdır. Program ve Ders Bilgi Paketlerinde yer alan tüm bilgilerin doğru ve eksiksiz şekilde doldurulması, Kurumsal Akreditasyon Sürecine kabul almış olan Üniversitemizin süreci başarıyla sürdürebilmesi için önem teşkil etmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Ege Üniversitesi. (2019). *Ege Üniversitesi bilgi paketi iyileştirme kılavuzu*.

<https://kalite.ege.edu.tr/files/kalite/icerik/egeubilgipaketi.pdf>

European Communities. (2009). *ECTS Users' Guide*.

Hacettepe Üniversitesi. (2023). *Program ve ders bilgi paketi hazırlama süreci bilgilendirme dokümanı*.

<https://fs.hacettepe.edu.tr/bologna/dosyalar/Program%20ve%20Ders%20Bilgi%20Paketi%20Haz%C4%B1rlama%20S%C3%BCreci%20K%C4%B1lavuzu%202023.pdf>

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı. (2025). *Kılavuzlar*.

<https://oidb.dpu.edu.tr/tr/index/sayfa/6846/yonergeler-esaslar-senato-kararlari>

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı. (2025). *Yönetmelikler*.

<https://oidb.dpu.edu.tr/tr/index/sayfa/6845/yonetmelikler>

Meslek Standartları Dairesi. (t.y.). *Doküman No: MSD.UY.ED.06*.

<https://www.myk.gov.tr/images/stories/sunum/ekler.pdf>

Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2015). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi*. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı.

Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2020). *Öğrenme kazanımları rehberi*. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı.

Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2021). *Türkiye yeterlilikler çerçevesi, seviye tanımlayıcıları rehberi: Seviyeler, seviye tanımlayıcıları ve seviyelendirme yaklaşımları*. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı.

Mesleki Yeterlilik Kurumu. (t.y.). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi 5. yıldönümü*.

T.C. Resmî Gazete. (2015, 19 Kasım). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik* (Sayı: 29537).

Yükseköğretim Kurulu. (t.y.). *Bologna süreci nedir?* Yükseköğretim Kurulu Uluslararasılaşma Portalı.

<https://uluslararasi.yok.gov.tr/uluslararasilasma/bologna/temel-bilgiler/bologna-sureci-nedir>

EK 1. BLOOM TAKSONOMİSİ

1. BİLİŞSEL ALAN (Zihinsel Öğrenmeler)

1. Hatırlama: Bellekten bilgiyi geri getirme, anımsama, tanıma. <i>Öğrenme kazanımlarının yazılmasında kullanılabilecek fiiller;</i> Sıralama, listeleme, düzenleme, sınıflama, toplama, tanımlama, gösterme, tarif etme, ezberleme, tekrarlama, sunma, alıntılama, kopyalama, söyleme, tespit etme, ana hatlarıyla belirtme, kaydetme, anlatma, belirtme, ifade etme vs.
2. Anlama: Değişik tipteki yazılı ya da grafiksel malzemeden anlam çıkarma. <i>Öğrenme kazanımlarının yazılmasında kullanılabilecek fiiller;</i> Açıklama, sonuç çıkarma, yorumlama, ilişkilendirme, değiştirme, ayırt etme, tartışma, tahmin etme, sınıflandırma, açıklık getirme, ayırma, seçme, dönüştürme, farkına varma, tarif etme, genelleştirme, çözme, örneklerle açıklama, teşhis etme, karşılaştırma vs.
3. Uygulama: Uygulayarak ya da yaparak, bir yöntemi kullanma ya da icra etme. <i>Öğrenme kazanımlarının yazılmasında kullanılabilecek fiiller;</i> Uygulama, takdir etme, hesaplama, değiştirme, tercih etme, hazırlama, karar verme, tamamlama, ispat etme, gösterme, ortaya çıkarma, oluşturma, dramatize etme, kullanma, çalıştırma, inceleme, bulma, çözme, örneklerle açıklama, uyarlama, organize etme, üretme, ilişkilendirme, seçme, programlama, aktarma vs.
4. Analiz Etme: Materyali ya da kavramı parçalarına ayırma, parçaların birbirleri ile ya da bütünüle ya da amaçla nasıl ilişkili ya da ilişkisiz olduğunu belirleme. <i>Öğrenme kazanımlarının yazılmasında kullanılabilecek fiiller;</i> Analiz etme, karşılaştırma, tartışma, deney yapma, ayırma, bölme, düzenleme, değer biçme, kategorize etme, sonuç çıkarma, tasnif etme, ortaya koyma, ayırt etme, ilişkilendirme, belirtme, aradaki farkı göstererek karşılaştırma, eleştirme, tartışma, müzakere etme, belirleme, inceleme, teşhis etme, anlam çıkarma, gözden geçirme, denetleme, sorgulama, irdeleme vs.
5. Değerlendirme: Ölçütlere ve standartlara dayanarak, karşılaştırma ve kritikler yoluyla yargılama. <i>Öğrenme kazanımlarının yazılmasında kullanılabilecek fiiller;</i> Değerlendirme, eleştirme, yargıya varma, öneride bulunma, tahmin etme, kesinleştirme, tespit etme, tavsiye etme, sonuca varma, sonuç çıkarma, karşılaştırma, karar verme, ikna etme, savunma, yorumlama, tasnif etme, ispatlama, doğrulama, ölçme, tahmin etme, öngörme, oranlama, geçerliliğini denetleme, çözme, ilişkilendirme, değer biçme, yargıda bulunma vs.
6. Yaratma: Öğeleri işlevsel bir bütünlükte ya da tutarlı bir biçimde bir araya getirme. Öğeleri, genelleme, planlama ya da üretme yoluyla, yeni bir desende ya da yapıda yeniden organize etme. <i>Öğrenme kazanımlarının yazılmasında kullanılabilecek fiiller;</i> Oluşturma, yaratma, yeniden yazma, gözden geçirme, genelleme, belirtme, önerme, kurma, organize etme, ilişkilendirme, birleştirme, yapma, tasarlama, geliştirme, planlama, saptama, formüle etme, meydana getirme, bütünleştirme, uyarlama, yönetme, yeniden düzenleme, hazırlama, bulgulardan sonuç çıkarma, tayin etme, düzeltme vs.

2. DEVİNİŞSEL/PSİKOMOTOR ALAN (Zihin-Kas Eşgüdümü Gerektiren Beceriler)

1.Uyarılma: Bir becerinin nasıl yapıldığını izleyip, o davranışı yapmak için duyuları ve vücudu hazır duruma getirme Örnek Fiiller: Dinleme, İzleme, Gözlemleme, Tatma, vb.
2.Kılavuz Denetiminde Yapma: Zihin-kas koordinasyonu gerektiren bir davranışı bir kılavuzun yönergeleri ve yardımı ile kılavuzun denetimi altında yapma Örnek Fiiller: Rehberle yapma, Gözetim altında yapma, Kopyalama, Taklit etme, vb.
3.Beceri Haline Getirme: Davranışı yardım almadan, gereken nitelikte yapma Örnek Fiiller: Bir işi kural ve standartlarına uygun şekilde Yapma; Gösterme, Tamir Etme, Otomatik olarak yapma, İnşa Etme, vb.
4.Duruma Uydurma: Bir devinişsel beceriyi benzer nitelikteki yeni bir durumda kullanma Örnek Fiiller: Uyarılma, Değiştirme, Yeniden düzenleme, vb.
5.Yaratma: Orijinal, benzersiz, yeni bir davranış ortaya koyma Örnek Fiiller: Yaratma, Oluşturma, vb.

3. DUYUŞSAL ALAN (İlgi, Tutum, Değerlere Yönelik)

1.Alma: İlgi, tutum ya da değer geliştirilmesi istenen durum, nesne veya olgunun farkına varma Örnek Fiiller: Farkına varma, Dikkat etme, Gözlemleme, vb.
2.Tepkide Bulunma: Bir durum, nesne veya olguya bilinçli şekilde tepkide bulunma Örnek Fiiller: İlgiilenme, Gönüllü olma, İsteyerek katılma, İşbirliği yapma, vb.
3.Değer Verme: Bir durum, nesne veya olguya toplumsal kabuller doğrultusunda bir değer yükleyerek tepkide bulunma Örnek Fiiller: Kabul etme, Reddetme, Sorumluluk duyma vb.
4.Örgütlenme: Bir durum, nesne veya olguya bireyin kendi içinde çelişmeyen değerler yükleyerek tepkide bulunması Örnek Fiiller: Düzenleme, Düzeltme, Fikrini savunma, vb.
5.Kişilik haline Getirme: Yeni oluşturulan değerlere bağlılık, alışkanlık haline getirme, kişiliğinin bir parçası haline getirme Örnek Fiiller: Destekleme, Savunma, Koruma, vb.